

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

NR
23

RYNEK RZEPAKU

stan i perspektywy

ISSN 1231-269X

**ANALIZY
RYNKOWE**

CZERWIEC 2003

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Produkcja rzepaku – *E. Rosiak*
- III. Obroty rzepakiem – *E. Rosiak*
- IV. Handel zagraniczny surowcami i produktami oleistych – *W. Dzwonkowski*
- V. Produkcja i sytuacja finansowa przemysłu tłuszczowego – *J. Bielecki, E. Wąsiewicz*
- VI. Ceny detaliczne i spożycie tłuszczów roślinnych – *E. Rosiak*
- VII. Sytuacja na światowym rynku nasion oleistych i olejów roślinnych – *J. Burakiewicz*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel.: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

dr inż. Ewa Rosiak

• IERiGŻ •

Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 595

Jan Bielecki

• IERiGŻ •

Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 595

dr inż. Jan Burakiewicz

• IERiGŻ •

Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 595

mgr Wiesław Dzwonkowski

• IERiGŻ •

Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 616

mgr Elżbieta Wąsiewicz

• MRiRW •

Tel.: (0·prefiks·22) 623-20-11

mgr inż. Teresa Zdziarska

• IERiGŻ •

Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 440

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 3.06.2003 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Krzysztof Materko, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w listopadzie 2003 r.

REASUMPCJA

W 2002 r. zbiory rzepaku wyniosły 994,8 tys. ton i były o 6,5% mniejsze niż w 2001 roku. Był to rezultat spadku plonów rzepaku o 5,0%, jak i powierzchni jego zasiewów o 1,5%. W sezonie 2002/03 na krajowym rynku rzepaku występowała przewaga popytu nad podażą. Eksport zmniejszył się do ok. 30 tys. ton, wobec ok. 300 tys. ton w sezonie poprzednim. Wzrósł przerób rzepaku w krajowych olejarniach o ok. 11%. Pogorszyły się wyniki handlu zagranicznego w sektorze oleistych. Deficyt obrotów handlowych w tym sektorze w sezonie 2002/03 wyniósł ok. 470 mln USD i był o 36% większy niż w sezonie poprzednim.

Według wstępnej oceny zbiory rzepaku w 2003 r. wyniosą ok. 650–700 tys. ton i będą o 30–35% niższe niż w 2002 roku. Spadek zbiorów będzie następstwem znaczących strat zimowych i w ślad za tym redukcji całkowitej powierzchni jego uprawy do ok. 360 tys. ha, tj. o 18% w porównaniu z rokiem poprzednim oraz przewidywanego spadku plonów do ok. 1,8–1,9 t/ha, tj. o 17–21%. Z powodu strat zimowych, zaorano i zakwalifikowano do zaorania ok. 180 tys. ha, tj. 38% powierzchni zasianej. Zaorane plantacje tylko w części przesiano rzepakiem jarym. Powierzchnia zasiewów rzepaku jarego w br. wzrosła do ok. 60 tys. ha i jest o 60% większa niż w roku poprzednim.

W sezonie 2003/04 nastąpi istotny wzrost cen rzepaku. Przewiduje się, iż w III kwartale 2003 r. przeciętna cena skupu rzepaku zwiększy się do ok. 950 zł/t, tj. będzie o 11% wyższa niż w III kwartale 2002 roku. Cena skupu rzepaku standaryzowanego wyniesie prawdopodobnie 980–1000 zł/t, wobec 850–870 zł/t w analogicznym okresie poprzednim. Relacja cen rzepak / pszenica wydatnie poprawi się. Będzie to zapewne zachęcać produ-

centów do zwiększenia powierzchni zasiewów rzepaku ozimego pod zbioru roku następnego. Areal uprawy rzepaku w 2004 r. może przekroczyć 500 tys. ha.

Krajowe zasoby rzepaku na początku sezonu 2003/04 wyniosą ok. 670–720 tys. ton i będą o jedną trzecią niższe niż przed rokiem. Zostaną one uzupełnione importem rzepaku w ilości ok. 70–100 tys. ton. W sezonie 2003/04 przemysł tłuszczowy przerobi ok. 710–720 tys. ton nasion rzepaku, tj. o jedną piątą mniej niż w sezonie 2002/03. Produkcja surowego oleju rzepakowego i śrut rzepakowych wyniesie odpowiednio ok. 280–290 tys. ton i ok. 420–430 tys. ton. Niedobór oleju rzepakowego na rynku krajowym, uzupełniony będzie przez zwiększony o ok. 70–80 tys. ton import olejów roślinnych, w tym głównie sojowego.

Produkcja tłuszczów roślinnych konsumpcyjnych w 2003 r. wyniesie 680–700 tys. ton i nie przekroczy poziomu z trzech ostatnich lat. Sytuacja finansowa sektora olejarskiego w dalszym ciągu jest trudna. W 2002 r. przemysł tłuszczowy utracił zdolność generowania zysków i miał bardzo niską płynność finansową. Nie przewiduje się istotnej poprawy stanu finansowego sektora olejarskiego w 2003 roku.

W 2003 r. wyniki handlu zagranicznego w sektorze oleistych pogorszą się w porównaniu z rokiem poprzednim. Wzrośnie import nasion oleistych i olejów roślinnych. Wydatki związane z importem surowców i produktów oleistych wzrosną prawdopodobnie do ok. 550 mln USD, tj. o 13% w porównaniu z 2002 r., a wpływy z ich eksportu wyniosą tylko ok. 50 mln USD, choć będą o 9% wyższe. W 2003 r. deficyt w obrotach oleistymi zwiększy się o ok. 60 mln USD

w porównaniu z rokiem poprzednim i wyniesie ok. 500 mln USD.

W 2003 r. przewiduje się wzrost cen detalicznych tłuszczów roślinnych, z powodu wyższych cen surowców dla przemysłu olejarskiego. Może on ponownie przekroczyć wzrost cen żywności i stopę inflacji. Tłuszcze roślinne podrożeją względem tłuszczów zwierzęcych.

Przewiduje się dalszy wzrost zapotrzebowania na produkty olejarskie, który wystąpi przede wszystkim w przetwórstwie wtórnym, tj. w przemyśle spożywczym i gastronomii. Tempo tego wzrostu w 2003 r. ulegnie znaczącemu spowolnieniu. Według bilansów spożycie tłuszczów roślinnych w 2003 r. będzie niewiele wyższe niż w roku poprzednim i nieznacznie przekroczy 19 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Większy wzrost spożycia tłuszczów roślinnych może nastąpić w 2004 roku. W latach 2003–2004 przetwórstwo wtórne może zagospodarować ok. 37% krajowej podaży tłuszczów roślinnych, wobec 36% w 2002 r. i 32% w 2001 roku.

W sezonie 2003/04 światowe zbiory trzech podstawowych roślin oleistych – soi, rzepaku i słonecznika, będą wyższe niż w sezonie poprzednim. Według wstępnej oceny światowe zbiory soi będą rekordowe i wyniosą 202,3 mln ton, tj. będą o 4,2% większe niż w sezonie 2002/03. Przewidywana jest też odbudowa produkcji rzepaku, którego zbiory mogą wzrosnąć o 5,5 mln ton i osiągnąć wielkość 38,6 mln ton. Przewidywany jest również kolejny wzrost produkcji słonecznika do 25,2 mln ton, tj. o 7,9% w porównaniu z sezonem 2002/03. W sezonie 2003/04 sytuacja popyto-podażowa na światowym rynku nasion może poprawić się, co powinno wyrazić się ograniczeniem dalszego wzrostu ich cen.

SUMMARY

In 2002 rapeseed crop totalled 994,8 thousand tons, which would be 6,5% down from the previous year. The decline was caused by both lower yields by 5% and a contraction of the area planted by 1,5%. The season of 2002/03 was featured with excessive supplies. Exports declined to about 30 thousand tons versus 300 thousand tons in the previous season. Domestic rapeseed crushings increased by circa 11%. Terms of trade in the oilseed sector deteriorated. Deficit in the balance of trade in the 2002/03 season deteriorated by 36% and amounted to approx. 470 mio USD.

According to preliminary assessment, rapeseed crops in 2003 are estimated 30–35% down from 2002, which would give some 560–700 thousand tons. Such decline will reflect severe winter damage and therefore reduction in total area planted to about 360 thousand ha, i.e. by 18% and decline in yields to 1,8–1,9 t/ha (by 17–21%). Due to winter damage, about 180 thousand ha (38%) of autumn plantings was re-ploughed or qualified so. Spring re-seeding covered only partly re-ploughed area. Spring varieties were sown over 60 thousand ha (60% up from the previous year).

A substantial increase in rapeseed prices is expected in the 2003/04 season. Average procurement price in the III quarter of 2003 is expected to increase to about 950 PLN/t, i.e. by 11% as compared to III quarter 2002. The price for standardised lots is likely to reach some 980–1000 PLN/t versus 850–870 PLN a year ago. The price ratio of rapeseed to wheat is to significantly improve, which should en-

hance producers to increase plantings for the next crop. Therefore, rapeseed area in 2004 can exceed 500 thousand ha.

Domestic rapeseed supplies in the 2003/04 season are expected down by one third and would total some 670–720 thousand tons. The domestic supplies would be supplemented with imports of some 70–100 thousand tons. Oil crushers are expected to process 710–720 thousand tons, i.e. 20% less than in the previous season. The production of crude rape oil and rape meal would total some 280–290 and 420–430 thousand tons respectively. A shortage of rape oil will be matched by increased imports of vegetable oils (mainly soy oil) to about 70–80 thousand tons.

The production of vegetable edible fats for consumption in 2003 is expected at some 680–700 thousand tons, which would not exceed the level observed over the last 3 years. Financial standing of oil industry is still difficult. In 2002 the branch lost ability to generate profits and showed very low level of financial liquidity. In 2003 the situation oil industry is not likely to change.

In comparison with 2002 the results of foreign trade in 2003 are to deteriorate. Imports of oilseeds and vegetable oils are expected to increase. The expenditure on imports is forecast to increase by 13% to about 550 mio USD, while the revenue on exports are to increase by 9% to slight 50 mio USD. Reflecting that the negative balance of foreign trade is expected increase by 650 mio USD to about 500 mio USD.

Reflecting higher prices of raw materials for oil crushers, retail prices of vegetable fats by the end of 2003 are projected to increase, at a rate exceeding those of food products and the inflation. Relative prices of vegetable fats versus animal fast are expected to increase as well.

Demand for oil products is expected to increase further, with bulk of the increase in secondary processing, i.e. in food industry and catering. However the rate of the increase in 2003 is to decline. According to the household budget survey, the consumption of vegetable fats in 2003 will be slightly above the level observed in 2002 and negligibly exceed 19 kg per capita. Substantial growth in the consumption of vegetable fats may occur in 2004. In the period of 2003–2004 secondary processing may contribute about 37% of domestic supplies versus 36 and 32% in 2002 and 2001 respectively.

The world crops of 3 basic oilseeds (soybeans, rapeseed and sunflower) in the 2003/04 season are expected higher than previously. According to preliminary forecast world production of soybeans would reach a record level of 202,3 mio tons (4,2% up from the previous season). Rapeseed production is also expected to recover by 5,5 mio tons to 38,6 mio tons. A consecutive increase is expected in sunflower production (by 7,9% to 25,2 mio tons). Therefore the market in the 2003/04 season would be more relaxed, which could be mirrored in a reduction of the growth of oilseed prices.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazać się:

1. Rynek owoców i warzyw /22/ • lipiec 2003,
2. Rynek ziemi rolniczej /6/ • wrzesień 2003,
3. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /24/ • wrzesień 2003,
4. Rynek pasz /14/ • październik 2003,
5. Rynek mięsa /25/ • październik 2003,
6. Rynek drobiu i jaj /24/ • październik 2003,
7. Rynek mleka /25/ • październik 2003,
8. Rynek zbóż /25/ • listopad 2003,
9. Rynek ziemniaka /24/ • listopad 2003,
10. Rynek rzepaku /24/ • listopad 2003,
11. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /18/ • grudzień 2003,
12. Popyt na żywność /4/ • grudzień 2003,
13. Rynek cukru /24/ • grudzień 2003.

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2003 roku wynosi 34 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do
Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0-prefiks-22) 826 50 31 wew. 685, faks 827 19 60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
